

Дзуїхіцу від Сакури

Людмила Скирда

Кейко подарувала мені
Свою картину "Сакура у цвіту".
Вранці я увійшла до кімнати,
Залитої ранковим світлом,
І завмерла зачудована.
У золотій ампірній рамі моя сакура сяяла,
Мов справжній діамант рожевої води.
Відблиски падали на листівку,
Де витонченим жіночим почеркам було написано:
"Сакура — це символ любові,
Сакура — це символ щастя,
Сакура — це символ посмішки.
Лишайся завжди зі сакурою..."
Я уважно перечитала текст, перевела погляд на
Балконні двері.
За якими радісно палав ранок.
І раптом відчула, що віднині буде саме так...

Чим довше я живу,
Тим глибше перекопуюсь,
Що краса — це і є істина,
Це і є добро,
Це і є духовність,
Це і є шлях...

Запам'ятайте:
Якщо ви ніколи не цілували квітку сакури,
Ви нічого не знаєте про ніжність.

Біле, рожеве, бузкове...
Гіацинти у саду так божественно пахнуть
Ніби небеса розмовляють зі мною.

Як розповісти
Про аромат ірисів?
А хіба це можливо...
Сливовий дощ
Шумить за вікном.
Нарешті!

Мудрість і наївність — невід'ємні
Частини одного цілого.
Як у обручки — де початок,
Там і кінець — вчить сенсей¹.
Це і є гармонія, а значить благо.

Вночі під мереживним склепінням
Сяючих у світлі прожекторів сакур
Ми "пливемо" променадом Торінуке
У багатотисячному натовпі щасливих людей
І кожною клітинкою свого ества відчуваємо:
Ханами² — це і є осяяння!

Краса і швидкоплинність ханами
Викликають у душі
Особливий солодкий щем.
Невдовзі кінець цвітіння,
Але попереду нова весна...
І так буде вічно...

Бенітемарі Ран-Ран, Кізакура,
Канзан, Фугензо, Йокіхі,
Сібаяма, Согетсу і ще, і ще, і ще...
Назви санур у Японії знають
Набагато краще, ніж імена
Славетних кінозірок.

Сумо — найніжніший вид спорту на світі. Ось

Йокудзуна³ виходить на дахь⁴... Скільки
Спокійного достоїнства у його очах і руках
Скільки погідної віри у перемогу. Богоподібний.

Хару басьо — весняний турнір сумо.
Ще не розквітли сакури,
А повітря вже ніби просякнуте
Радісним чеканням
Переможця турніру і першого квіту.

Сумо — це ритуали і церемонії,
Образ життя і триб мислення.
Спосіб існування і ритм,
Це складова і японської культури,
І національного характеру,
І самої історії. Це - Шлях...

Бджоли гудуть
Над квітучою сакурою.
Десятки камер фільмують
Таємничий процес
Злиття двох мікрокосмосів -
Красивого і корисного.

У храмі Касуга моя душа ніби засвітилась,
Таке тепло розлите між дерев.
Одному з яких дев'ятсот років.
Осака, весна... У фойє готелю "Ріга Роял"
Ікебана з молодою сакурою людського зросту.
Трохи занадто. Шкода дерева.

Хаседера зустрічав нас розквітлими гортензіями.
Триста дев'яносто дев'ять сходинок —
І ми на святій горі.
Цю дорогу до храму запам'ятаю назавжди.
"Сансара⁵ — це тільки початок" —

Каже мені сенсей

І наливає духмяного травневого сентя⁶.

Віками Біблія вчить нас радості.

Шкода, але ми так і не навчилися.

Чому?

Мистецтво повинно возносити людську душу,

Очищати її від усілякої скверни,

Прилучати до краси...

Як давно ми живемо без істинного мистецтва.

Що таке ханамі?

Що таке юкімі?⁷

Це пронизливе відчуття проминальності

Слива зацвіла у храмі Тосьодайдзі

Та тисячорука Каннон

Ніколи її не побачить.

Квітень. Розквітли азалії.

Світ став цикломеново-рожевим,

А я ще щасливішою.

У храмі Кійомідзудера

Радість обійняла мою душу

І понесла у весняний вирій.

На пагорбах палацу Акасака

Учора скосили траву.

Як пахне Україною!

У травні ми п'ємо сентя,

Саджаємо рис, милуємось свіжим листям гінкго⁸

І віримо у прекрасне майбуття.

У храмі Касіхара панує тиша.

Вечір. Спалахують ліхтарики. Накрапає дощ.

Посли різних, країн моляться по-синтоїстські,

Тобто розмовляють з духами.

Істина не потребує слів,
А слово — не буває істинним.
Почуття — істинніше, ніж розум,
Я розум — істинніший за знання.
І тільки душа знає шлях.
Це шлях назустріч красі.

Квіти і птахи чотирьох сезонів.
У цьому світі
Немає нічого красивішого.
Діамантові крила метелика
У вітрині Bulgari
Нагадали мені весняну колекцію Унгаро 2004 року.

Рожевий метелик на білому лотосі.
Ніжність і чистота
Таі пасують одне до одного.
О ні, на жаль, древа пізнання не існує.
Є лише древо життя.

Помаранчева революція —
Красиво і зворушливо до сліз.
Сенсей вчить:
Вір спершу серцю,
А лише потім розуму.

Гейші-ветерани у чорних строях,
Без гриму — життя як на долоні,
Грають у струнному оркестрі
Під час щорічної вистави Міяко.
А навпроти — у яскравих кімоно — молоді...
Дивляться одне на одне
І ніби бачать кожен своє минуле і майбутнє.

Весна відійшла, надійшла осінь.
Осінь відійшла — надійшла весна..
Між ними — нічого.
На храмовому цвинтарі
Тиша, гортензії, вечір...
Раптом — дзень-дзелень —
Голос дзвіночка на одязі монада.

Гортензії бувають рожеві,
Голубі, бузкові, салатіві,
Білі, кремові, а ще малинові...
Ви можете уявить собі цю красу?

У квітні розквітли магнолії,
Сакури, азалії, олеандри,
Камелії, гортензії, форзиції
І безліч іншого зела...
Ну що ще треба для повного щастя?

І знову розквітла сакура,
І знову тисячі японців,
Мов древні прочани,
Поспішають до саду Сіндзюку.
Так буде завжди...

По вогкому тротуару
Вітер жене рожеві пелюстки сакури –
Печальна ріка проминальності.

Вчись у природи
Толерантності і любові до ближнього.
Ось розкішна сакура і дикий глос поряд...
Як гармонійно.

На фломаркеті купила

Японську вазу бідзен
Для однієї квітки.
Поставила у неї рожеву півонію
Яка краса.

І знову весна.
Перегорнуто ще одну сторінку.
Біле пальто, білий капелюшок білі рукавички —
Це біла смуга...

Принцеса Масако - Стрілець,
А значить - свободолюбна.
Саме тому їй важко впокорюватись
Віковичному імператорському етикету,
Важко зрікатися себе самої.

Мільйони дерев'яних священних дощечок ема з побажаннями, на них записаними,
кожного Нового року японці приносять до храмів. Кожного Нового року думаю про
мільйони дерев, які вирубаються задля цієї пожертви.

Першого січня нас запрошують на новорічну трапезу до Його Величності Імператора
Японії. Вітальний поклон, символічний кампай⁹, осеті¹⁰ у білій хустині. Ритуал триває
не більше тридцяти хвилин. Але просвітленість і одухотвореність у наших, душах
залишаються назавжди.

На сьомий день Нового року
Ми їмо рисову кашу
З сімома молодими травами
І віримо у свою неушкодженість віднині
Адже "Свято молодих трав"
Має воістину магічну силу.

Чайна церемонія у весняному саду.
Квітнуть персики, ніжно звучить сямісен¹¹,
А у кущах бузку заливається соловей,

Радість бує навкруги.
І так триває віками.

Каннусі¹² у білому
Розмовляє з міко¹³ у червоному
Під рожевою сливою
На подвір'ї храму Касуга.
Просто таки ілюстрація до "Гендзі Моногатарі".

Хіна-мацурі, Сьомбун-но-хі,
Хана-мацурі, Мінорі-но-хі,
Кодомо-но-хі, Коіноборі, Хаха-но-хі –
Весняні свята не знають кінця...

Проходжу повз бутік
Юкіко Ханае на Аоямі
І зупиняюсь вражена:
Лялькова Імператорська сім'я
За склом вітрини.
Дефіле епохи Хейян.

Усі клумби у Сіндзюку
Щойно засадили свіжими квітами.
Під ранішнім сонцем
Вони аж виблискують,
Позуючи десяткам фотоаматорів.

Будда народився у саду Лумбіні.
Тому милування квітами —
Це релігійний ритуал.
Різнокольорові коропи під поривами вітру
Рвуться до небес.
Короп навчить японських хлопчиків
Плисти проти течії,
І вони стануть сильними.

Коли весняне сонце посміхнеться до вас,
Згадайте осінню мряку —
Це й буде кроком до гармонії.
Юність — найважча пора життя.
Усе у почину, жодної стабільності.
Не хочу повернутись у минуле ні на мент.

Іноді мої діти
Так нагадують мені мене молоду.
О, дні минулі, але я не тужу за вами.
Принцеса Місяця
У виконанні юнака
Мене вразила ніжністю своєю.

Колись у Йокогамі
Існував англійський Блафф
З газонами кращими, ніж у Гайд-парку.
Він сказав: "Мила..."
А мені здалося.
Що у кімнаті запахло ірисами.

В районі Кавагутіко
Фудзі інша, аніж у районі Хаконе.
Ще більш велична!
У славетному готелі "Фудзія"
Ми їли форель
І розмовляли про епоху Мейози.

На прозорій скляній тарелі лежить мох
А на ньому кущик полуниці прямо з корінням.
Як вишукано.
Йодзі Ямамото — співець чорного.
Ніндзя могли б
Замовляти у нього строї.

Мій чоловік справді романтик.

Щоранку він вітається з прекрасною орхідеєю
На старовинній консолі
А я ревную...
Хвилі Хокусай, море квітів, бамбук, тигри
І, звичайно, метелики...
"Ваша колекція така японська" —
Кажу я пані Ханае Морі
"Адже і я японка..." — відповідає вона.

Білі троянди на зеленому моліві
композицію флорист присвятив мені
Таке точне попадання у ціль...
Люблю експериментувати...
До ніжного тофу добавляю яблучне пюре..
Смакота не має національності!

У Беппу нас частували по-царські -
Крем-суп з крабів у маленьких горщиках з гарбуза.
Що не кажіть, а культ їжі -витончений процес.
У Кіотському ресторані Місогі-Гава
Нас частували французькими кайсекі¹⁴.
Геніальна ідея і море поезії

Хор чотири тисячі чоловік
На виставі "Сплячого Короля" -
Це багато чи мало?
У спекотний літній день
Їсти кудзукірі¹⁵ і пити чай з льодом
Яка насолода!

Дзьозюцу — це справжня школа кохання.
Не оволодівши нею,
Не пізнаєш усіх радощів любові.
Мистецтво кохання,
Як інші мистецтва,
Вимагає Божого дару і праці, праці, праці.

Хто не спостерігав за танцями чапель
На хоккайдських снігах
Той навряд чи зрозуміє, що таке справжній балет.
З онсену¹⁶ рьокану¹⁷ бачу весняне Асіноко —
Пароплав, чайки, білу вершину Фудзі...
Яке блаженство.

Тепер я розумію
Чому гейші у Японії — це явище культури.
Адже вони володіють одним з мистецтв...
Чи дано людині пізнати істинну свободу?
Адже свобода — не знає страху,
А страх — не знає свободи.

Коли двадцять рок тому,
написала: "Предмет поезії - краса!",
Я не здогадувалась,
Що п'ять тисяч авторів "Маньйосю"
Думають так само.

Чим відрізняється наша поезія від японської?
Ми повсякчас не залишаємо надії
Навернуть читача на шлях істинний.
Вони ж просто бачать красу...

У Японії майже немає філософів-моралізаторів.
Чи не тому, що здавна
Тут ніхто не шукає істину у словах
Автором першого японського вірша
Був бог Сусано-о Мікото.
Мабуть тому поети в цій країні богоподібні.

Басьо сказав: "Той, хто не бачить
У всьому квітки — той дикун".
Моя юність, хіппі, Бітли...
Мабуть це один з істинних шляхів...

Йоко Оно повернулась в отчій дім..
Старенька, в чорному, прекрасна...
Жінки-легенда поцілувала мене.

Запитую у майко¹⁸
Хто її улюблений поет?
Життя — відповідає вона.

Майко танцюють зосереджено і серйозно.
Чому вони не посміхаються –
Дивуюсь я.
На сцені старі гейші у чорних строях –
Водночас і хор, і оркестр, і мудрість, і майстерність,
І якась заворожуюча таємниця.

Харукі Муракамі каже:
"Я ніколи нічого не хотів сказати..."
Як ,я його розумію.
Як наївно виглядають у Японії
Екзистенціальні пошуки істини і смислу життя.
Адже тут краса — і істина, і добро, і сенс буття,
Її не треба шукати. Вона завжди поруч.

Життя подібне до емакімоно¹⁹ —
Поволі розгортається перед тобою
І десь на самому кінці сувою
Вже давно поставлено останню крапку.

Сенсей вчить: думати серцем...
Почувати розумом...
Довіряти інтуїції.
Посмішка – знак серця щасливого.
Доки ти всміхаєшся до мене,
У цьому світі не існує проблем.

Часом здається, що кожен японець
Свідомий біблійної істини:

"Жени від себе сум, втішай серце своє"...
Ніде в світі протягом року не існує
Стільки офіційних приводів для радощів,
Як у Японії...

"Жити — це значить радіти" —
Кажу я Його Екселенції пану Райту,
Амбасадорові Канади,
І бачу, що він мене не розуміє...
Роздивляюсь нові фото свого сина.
Він став зовсім дорослим, мій хлопчик.
А серце вірить не хоче.

Знаєш, які "ліки"
Найшвидше виліковують мене від спліну?
Твоя посмішка.
Сенсей вчить: "Не вір людям,
Які ніколи не всміхаються".
А я і не вірила.

Я одягаю капелюшок, рукавички,
Шовковий кардиган бузкового кольору,
Дві краплини "Chanel", сяюча посмішка,
Радісне чекання...
Невдовзі я побачу Імператора.

Сьогодні дев'яте травня.
Теледиктор потопає у гвоздиках
Починається пора милування "квіткою революції".
Тепло. Дощик. Зацвіла липа.
Листя молодих плющів на стінах акасакських мурів.
Здається, хтось всміхається до мене.

Одяг кольору молодії трави
Від "Дольче і Габана"
Так пасує мені цієї весни.

Ти хочеш бути і добрим,
І принциповим водночас.
А хіба це можливо?

Буддизм вчить, що просвітлення
Можна досягнути ще за життя,
А, отже, стати Буддою.
У християнстві ж "результати" стають відомими
Лише після смерті

Сенсей сказав:
Є два шляхи пізнання істини
Культура і транс ...
Будь уважним до своїх думок
Ще уважнішим до своїх слів —
Вони початок вчинків.

Цілий день за вікном звуки флейти,
Записані на *CD*.
На нашій вулиці — свято.
Ніч фламенко на Роппонгах..
Японська красуня у рожевому,
Ритми алегріас, Андалузії вітер...

Онсени краси у Кусацу найстаріші в країні,
А, значить, найславетніші...
Занурюю обличчя у воду і вірю:
Віднині врода не залишить мене ніколи.

Цей замок у Гунму привезли з самої Шотландії
Усе справжнє. І навіть назва лишилась та сама —
"Lochard Castle".
Посол Польщі подарував мені срібний браслет
З сонячним бурштином величезного розміру,
Який, справді, гріє...

Де б у Токіо не з'являвся містер МакДональд,
Він скрізь і завжди найвищий.
Я одразу впізнаю цю елегантну постать
У костюмах тільки сірого кольору
З шовковою хустинкою у кишені,
З гордо посадженою головою,
З виразом легкої іронії на вустах
Без перебільшення скажу,
Що діловий Токіо звіряє час за годинниками
Його корпорації,
Годинниками "Ролекс".

Ханае Морі прощається з нами
"Good bye, butterfly" - так зветься
Стаття у "Daily Yomiuri".
Метелик з'явився і зник,
Мов прекрасне мрево,
Залишивши солодкий щем у душі,
Як усе прекрасне.

Славетний Рей Наканісі
Дарує мені величезний пакет,
Повний DVD і CD - його пісні, фільми, концерти..
"Тут весь я, — каже він всміхаючись, —
Віднині я буду завжди поруч з тобою..."

Моя доня читає Йосано Акіко
І запитує мене: "Хіба це можливо у Японії?"
"Що саме?" — не розумію я.
"Така відвертість..."

Сенсей сказав мені:
"Ти створена зі світла і повітря".
"А інші люди?" — запитую я.
"Хто з води, хто з темряви — це твоя протилежність.
А більшість з усіх чотирьох субстанцій потроху".
"А що значить бути створеною зі світла і повітря?"

"Це значить бути вчителем для інших
Бути носієм духовної енергії".
"А серед інших пропорцій вчителів немає?"
"Ні. Їх живить енергія іншого ґатунку.
Я б назвав її земною.
Земна енергія — це плоть.
Я хіба хтось ділиться своєю плоттю?
Віддати іншим можна лише частину свого світла,
Свого духу.
Запам'ятай: люди, створені зі світла не знають,
Що таке смерть."

Міф про синю птицю створили нещасні,
Міф про горіхову землю створили злидні.
Міф про Орфея створили бездарні
Продовжуйте, згадуйте, примножуйте
Список незнищених оман,
Без яких людство не є людством.

Мій друг каже:
"Я пропоную знищити креатури, створені нами самими.
Очиститись від намулу псевдонашарувань.
Зняти рожеві окуляри і придивитись до себе уважніше,
Аби врешті знайти себе."
"Ні, це неможливо", — відповідаю я.

Баронесу Надін Ротшильд
Життя навчило жіночої мудрості,
Яка полягає у простій істині:
"Ніколи не кохай до безтями".
Заради того, аби передати
Це маленьке відкриття нам,
Жінка взялась до пера.
І написала десятки книг,
В яких невтомно агітує проти любові,
Я з нею цілком згодна.

З кожним роком мені все цікавіше жити на світі.
Звідки ця невситима допитливість,
Ці азартні проекти,
Це радісне очікування.
Мабуть я ніколи не була такою щасливою.

У французькому посольстві свято моди —
Чествують журнал "L'Officiel".
Запах шаблі і бордо, камемберу і рокфору,
Якісь безплотні створіння у чорному,
Мені вклоняються незнайомі люди,
Атмосфера ніби зіткана з витонченості і
Вишуканості
З'являється дизайнер Імператорської родини.
Виникає легке пожвавлення,
Аби за хвилину знову павутиння мовчання
Затягнуло простір величезних зал.
Скляна стіна відгороджує нас
Від японського саду,
Розімлілого від сорокаградусної спеки.
Чорна пантоміма зусюди оточує мене. La Boheme...

Біля входу до Верховного Суду
Стоїть корзина квітів з написом:
"Чесним суддям від українського народу".

На ЕКСПО-2005 у джипі
Ми рушаємо до ще недобудованого
Українського павільйону,
Що височіє на північній околиці виставки.
Взуваємо гумові чоботи, одягаємо каски
І, долаючи баюри після учорашнього тайфуну,
По коліно у воді просуваємось до острівця суші,
Аби зробити фото на згадку.
Не знаю чому, але у душі оселяється впевненість,
Що ЕКСПО-2005 стане епохальним моментом
В історії цивілізації 21 століття
А фото наше — історичним.

На вершині гори, у парку Кенрокуен
Я думала про князя Магда,
Який перетворив це далеке узбережжя
На один з духовних центрів Японії.
Хто дав йому сили?

Ochaya Shima — це чайний будиночок Канадзаві.
Усе залишилось, як і двісті років тому —
Ліхтарики, парасолі, посуд, вази, какемоно²⁰.
Прислухайтесь — мелодійний голос лунає
З-за тамтого боку сьодзі²¹.
Це ніжний голос купленого кохання.
Біла камелія у вазі бідзен
До нього так пасує.

Немає сумніву, що той, хто будував
Цей розкішний готель у далекій провінції,
Був одержимий манією величі
І манією краси водночас.
Нуакіман Гоку — це рожева камелія,
Припорошена сяючим на сонці снігом.
На березі японського ставка.
Незабутньо...

У Пекіні простори Імператорського палацу
Нагадують кожному смертному про його нікчемність
Але не мені...

Зала Вищої Гармонії
І досі ретранслює
Невситиму спрагу краси,
Що її китайським імператорам
Довіку бракувало.

Японці ввібрали в себе Китай
І зберегли його,

Ніби в ощадкасі

За вечерею на нас чекатимуть
Найвишуканіші розваги, що їх знає сучасний світ —
Гейші.
Вони гратимуть на сямісенах,
Читатимуть вірші, співатимуть, танцюватимуть
І сміятимуться, закриваючи рукою уста.
Колись їх було лише у Канадзаві більше трьохсот,
А зараз на усю Ісікаву не має й тридцяти.
Як добре вино, професія з часом
Стає все раритетнішою і все дорожчою.

Даю автографи гейшам...
Одній — на віялі,
Другій — на нагадзюбані²²,
Третій — на обі²³.
Хто ще так, як вони, справді,
Вміють цінувати поезію?

Запитую гарненьку шістнадцятирічну майко,
Чому вона обрала професію гейші.
"Хочу бути незалежною", — відповідає вона.
Зозуля прокукувала десь
У гущині саду і змовкла.
Молоденька гейша відклала вірші Тейка
І відчула, як прохолодний вітерець,
Ніби довгожданий гість, залетів до кімнати.

Забудь усе пережите.
Не згадуй про минуле.
Живи майбутнім – так вчить сенсей.

Білі пароплави у порту,
Чайки над морем,
Веселий натовп на набережній,

Китайський квартал,
Ланч на сімдесятому поверсі готелю Роял Парк,
Сасімі з фугу — це Йокогама.

Великий Басьо
Хотів витерти сльози
З незрячих очей Гандзіна.
Як я його розумію.

Осьомій ранку шестилітні діти
Крізь густу осінню холодну мряку,
Ще сонні, обвішані рюкзачками,
Торбинками і теками,
Чимчикують до школи.
Так гартується японський характер.

Лунний календар
Віщує радісний день
А за вікном дощ...
Не питай,
Не хвилюйся.
Не прагни — лише вір.

Молода японку
З малим за спиною
Чемно вклонилася мені
Хвиля тепла оповила моє серце.

Гайдзін - так називали у Японії чужинців
Триста років тому,
Так називають їх і тепер.
У цій країні чужинці
Ніколи не стануть своїми.

Вдень усе зрозуміло.

Вночі світ повен таємниць.
А де ж середина?
Рожеві фламінго
Сплели шиї і завмерли.
Це — любов.

Битву виграно!
Ворога переможено!
Нудьга та й годі.
Довга урочиста черга
Людей, у чорних строях.
Ніхто не голосить. Жодної сльозинки.
Здають гроші для сім'ї померлого.

Рукостискання – як демократично...
Поклон — щось достоту церемоніальне.
А що ж таке поцілунок?
У японському саду
Спробуй, збагни
Головну ідею генерального плану.

Як корисно закрити країну
На триста років.
Потім її відкрити. Це щось більше, ніж політика.
Потрясаюча технологія — сказала б я.
"Лускунчик" не залишає мене
Протягом усього життя.
Значить життя це — прекрасне!

Вночі, тільки вночі старий якудза²⁴
Стає самим собою –
Безсилим і хворим...
Передноворічний універмаг Ісітан
Заповнений парами — старий і молода...
У Японії цей альянс коштує скажених грошей.

Хто твій найвідданіший друг? –
Запитую у славетного кінорежисера.
"Артрит..." — відповідає він.
Все змінилось у цьому світі,
Буквально все.
А от батько на фото так само молодий,
Як і тоді, у 1945.

У жодного народу світу
Немає стільки бойових мистецтв,
Як у лагідного, японського.
Славетна посмішка японця —
Це не лише знак ввічливості,
Це і знак сили.
Так і сонце всміхається, гріє, але і спалити може.

Вітер налетить,
Зірве останнє листя з дерева.
Голий стовбур, але міцнющий.
Отак і бусідо²⁵.

Спершу Японію треба пізнати очима,
Потім душею,
А от розум тут лише заважатиме.

Мистецтво кохання:
Тю-тю-тю,
Сю-сю-сю,
Хі-хі-хі –
Дві молоденькі гейші
Вечеряють з підстаркуватими американцями
У славетному кіотському ресторані "Місогі-Гава".
На вибілених обличчях жовті зуби...

Все тут пронизано красою,
Яка ніби підносить тебе на крилах...

І лише письменники продукують "чорнуху".
Це у них зветься правдою.

Кохання тут ніколи не стає приводом для драми.
Адже мистецтво розставання ввалюється вищим
За мистецтво кохання.
Важка то наука...
Усім можна ділитись з другом.
А от вірш лише твій.

Життя без пристрасті,
Пристрасть без мети —
Однаково нецікаві.

У цім кварталі Гійон
Пристрасть інша, ніж деінде —
Витончена і вишукана.
Вона зветься "дзьодзюцу".

Стерте каміння на доріжці,
Що веде до храму.
Сяє під дощем
І нагадує плин вічної ріки.

Пірнути з головою у вир шаленства любові
Зректись себе, збожеволіть від бажання —
Ні це не для японців.
Якщо твої вуха вміють бачити,
А очі слухати,
Ти неодмінно знайдеш спільну мову
З цим осінній дощем
На подвір'ї храму Дайтокудзі.

Так хотілося б сказати:
"Якщо хтось питатиме про мене,

Поясніть йому, що я сповідаю вабі²⁶
У тамтих горах"...

Чайна церемонія,
Осінній сад, на стіні — вірш Ікю,
Легкий запах фіміаму, безтурботність.
Години світла...

Так само, як не можна зрозуміти Схід без буддизму,
Так не можна зрозуміти буддизм
Поза його художніми формами.
Не боятись смерті.
Не триматись за блага.
Не думати про майбутнє — вчить сенсей.

Golden Week ще не почався
А народ вже святкує —
Побіля ресторану група службовців напідпитку
Ловлять таксі
У травні розквітли оранжеві квіти
Просто таки нечуваної краси —
Могутні і ніжні водночас,
Рімейк нашої революції

Лише п'ятнадцять лілей...
А яке свято на душі?
Довга, холодна зима цього року..
У березні сніг і безнадія.
Та раптом — ластівки політ...
Визнаю лише єдину силу —
Силу Духа Святого.

Не бійся поганих снів,
Не переказуй їх
Це турботи твої
Залишають тебе назавжди -

Так вчить сенсей.

Меркурій – моя зоря.

Цього року вона щедро, як ніколи.

Не інакше, як хоче розбудить людство

Для нових звитяг?

Йосано Акіко пише про рожеву сливу

На схилах весняних гір.

А я стою і просто милуюсь старезним деревом.

Йосано Акіко у крилатому капелюсі

Обличчя не видно, лише пухкі капризні вуста,

Від яких шаленіли і втрачали розум.

Чаплі чалапають

По даху замкусьогуна.

Точнісінько так, як чорногузи по стрісі

Дідусевої хати у Михайлівці

Як давно це було...

Ніколи не впадай у розпач.

Надія існує завжди —

Отже, безвиході не існує,

Її вигадали кволодухі —

Так вчить сенсей...

Нічого не відкладай на потім.

Ніхто не прожив у цьому світі двох життів.

І не проживе.

Ті, хто колекціонують

Японські мечі

Колекціонують смерті.

"О, як важко бути

Справжнім самураєм", —

Сказав сенсей і додав:
"Щоправда несправжніх просто не існує".

Зомбованими бувають
І окремі індивіди,
І цілі колективи,
І навіть великі народи.

У храмі Тосьодзі
Відновлюють згорілу будівлю.
Саме в ній отримували благословення негоціанти,
Рушаючи Шовковим шляхом,
А значить в Україну.

Приміряю оранжеве кімоно,
Золоте обі з ірисами
І старовинні гета²⁷..
О, це не придбати неможливої

У славетному парку Кенрокуен зима.
Сніжні замети. Слизько, мрячно.
Але так легко на душі!
Найстарші гейші танцюють у готелі "Бенія"
Для дуже почесних гостей.
Що не кажіть, а в цій країні
Досвід таки щось важить.

У майстерні знаменитого митця
Вази і чаші кутані
Зовсім не схожі на ті золочені,
Що продаються для туристів у численних салонах
Сіробіле тло...
Блідоголуба синька...
А скільки ніжності й поезії.

"Хто підноситься, буде впокорений,
А хто впокорюється — той піднесеться."
Вічні і незатребувані Уроки Святого Луки.
Щоразу, коли вмикаю японське ТБ,
Згадую біблійне:
Сміх - це здоров'я.

Мовчазна трапеза —
Це найсердечніший контакт по-японські,
Які ми різні!
Тільки в Японії
Я зрозуміла увесь кошмар
Пострадянського періоду в Україні.

Бузова вістерія,
Зимне саке, морський бриз -
Вечір на Ізу.
Курорт Одоріко вразив мене
Кількістю французьких кафе
І художніх галерей.

У горах Коген забуті господарями віли,
Обвиті плющем,
Виглядають таємничо і сиротливо.
На садовій стежині
Мертва цикада.
Відспівала...

Скільки віял
Я подарувала цього літа...
Скільки друзів у мене!
Чорні рукавички,
Чорна парасолька —
Найнеобхідніший липневий сет у Японії.

Який розкішний серпень у Токіо —

Дівчата у юкатах²⁸, віяла, парасольки,
Чайні церемонії, концерти і
Свята, свята, свята.
Музей Токугави. Японський сад.
Чай з кінакомочі²⁹. Рідне обличчя доні.
Мить, яку хочеться зупинити.

Президент України
На священному острові Міядзіма
Годує оленят,
Як він подібен до юнака.

Наша доня зачарувала японців. А Японія зачарувала її.
Як легко нам з батькдм
Перебувати між цих двох зачарованостей.
Подивилась фільм про Солідарність.
В Україні, слава Богу, все відбулось
За скороченим сценарієм.

Нині політичне життя держави
Перестало бути внутрішньою справою.
Та чи добре це?
"Чи шкодую я за чимось?" — питаєте ви.
О так, хотіла б мати
Хоч би з семеро дітей.

Все міняється у цьому світі,
А "стукачі" залишаються.
Що за дивна доля у цикад —
Невидимий хор, повна анонімність,
Відчайдушний альтруїзм!

Чайна церемонія садо
Японською значить Шлях Чаю.
Чистота, спокій, гармонія.
І квітка у селадоновій вазі.

Так ти сказав,
Що найпрекрасніше в цьому світі —
Це птахи і квіти чотирьох сезонів?
"А ще посмішку моїх дітей" — додаю я.

Щоразу відчуваю Божу прихильність.
Ніби теплу долоню на чолі.
Ось і Японія – це його дарунок.
Ніколи і ні з ким не йшла на прю,
Бо стократ переконалась:
Сам Архангел Мисаїл
Карає моїх ворогів.

Зелений чай щоранку,
Поцілунок щоночі — і так сорок років.
"Сподіваюсь, останні дні
Літньої спеки Вам до душі.." —
Лист від друга.

Принцеса Саяко
Після заручин
Стала принцесою Норі.
Радію за неї, мов за власну доню.

Під прохолодним струменем води
Мию стебла вакаме³⁰.
Яке дивне відчуття – шовк та й годі.
На гінкго — недозрілі плоди.
Під ногами — пожухле листя.
Скінчилось літо.

Потроху збираю все,
Що потрібно для чайної церемонії
Сьогодні купила хісяку³¹.
Сякухаті — різновид флейти.
Якщо ви будете наполегливі у навчанні,

То не мине і двох років, як ви навчитесь
Видобувать з неї солодкі звуки.

Сьогодні я написала одинадцять листів,
Завтра у мене шість зустрічей,
Ми нарощуємо темп.
Принцеса Норі разом з чоловіком
Гуляють по парку Сіндзюку.
Неймовірно!

Риби, квіти, птахи,
І Фудзі, Фудзі, Фудзі – це Хокусай.
Дядюра з оркестром у Токіо —
Як могутньо звучить Україна!

Ні класицизму, ні романтизму, ні соцреалізму –
Лише птахи і квіти чотирьох сезонів
Протягом тисячоліття.
Соціальні мотиви у мистецтві приречені на забуття, адже вони детерміновані у часі, а
часи міняються, як відомо. Тому лише непроминальне варте уваги таланту – а це
природа.

Кожен Новий рік у Токіо
З віденською флокс-опера –
Дарунок Кріса МакДоналда.
Орхідея Vanda Sanderiana
Завжди нагадуватиме мені
Чарівну Казуко Сіазон.

Принцеса Такамадо у салатовому кімоно
Між різнокольорових китиць
Розкішних орхідей — незабутнє враження.
Виявляється, що ця ніжна квітка
Має цілу армію своїх оборонців
У всіх країнах світу.

Блукаю в орхідеєвих алеях
Придивляюсь до кожної квітки,
Ніби зазираю у вічі.
Усі неповторні, усі прекрасні.
Усі індивідуальності...

На відкритті Omotesando Hills
Подружжя Морі зустріли нас
З гігантськими орхідеями у петельках.
Вірять, що квітка сприяє процвітанню.

Принцеса Кіко вагітна.
Вже другий тиждень в пресі
Не вщухають дискусії з цього приводу.
А вона лише усміхається — ніжно-ніжно.

Каліграфія - шлях до просвітлення,
Каліграфія - шлях до бусідо,
Каліграфія - шлях до когоро³².
Мій вірш, виконаний славетним каліграфом,
Експонується на виставці -
Немає більшої честі

У Саппоро
Славетний сніжний фестиваль
Виглядає як рімейк стократ збільшеної
Колекції Сваровського.

У хоккайдському корівнику
На фермі Матімури
Дружина Посла Еквадора
Признавалась мені у коханні.
Все виглядало достоту небуденно.

На Хоккайдо я вперше у житті

Побачила кілометри неторканих снігів.
Усі чомусь згадували Сибір,
А я— своє весілля.

Ми святкуємо Різдво
На японській кшталт: боби, рис, риба, помаранчі,
Трави, мочі³³ і саке.
Наша доня у захваті.
І я сказала: віднині і довіку
Новий рік зустрічатиму в Японії.
Так тому й бути!

Сухий сад монастиря Дайтокудзі
Переконав мене, що у цьому світі
Ще є оборонці краси.
Об'їдь усю землю, пройди тисячма доріг, все одно нічого не зрозумієш про грішний
світ, доки не ступиш на ту найвужчу зі стежин, що веде до власної душі.

Район Йосівара – це суміш паризького Монмартру і Кіотського Гійона. Тут славні
ойран³⁴ конкурували з улюбленими акторами, тут залишали серця і капітали, тут
створювались шедеври і розігрувались трагедії. А я загубила рукавичку від Фенді.

Найславетніша родина театру Кабукі Дандзюро існує вже триста років – Дандзюро
Перший, Дандзюро Другий, Дандзюро Третій, Дандзюро Четвертий, Дандзюро П'ятий.
Власний герб, власна історія, власне вічне амплуа і вічний статус — Національний
Скарб Японії. Це лише один з механізмів збереження традицій. Механізм вічний, які
perpetum mobile.

Принц Такамадо
Розкрииває коробочку з павлонії
І показує нецке, яку щойно придбав у Венді Макіно.
В цю мить немає на світі
Людини щасливішої за нього.

Орхідеї, які подарував мені

Славетний Рей Наканісі
На день народження у вересні.
Зустрічали з нами Новий рік.
Це на щастя!

Учора надвечір
Гілки квітучої сакури
Принесли в мій дім.
Яка легкість обійняла душу!
Весняне дефіле Джюн Ашіда
Нагадало мені ультрамаринові грона гліциній
На сонячній терасі у Сен-Тропез.

І Кодзікі, і Ніхон Сьокі – офіційні анали Японії – кожному японцю, який прочитає їх на все життя подарують тверду переконаність у тому, що на землі немає народу кращого і вибранішого, аніж той, до котрого вони мають щастя належати. Як легко жити з таким переконанням і як приємно! Ці тексти – найгеніальніший PR усіх часів і народів!

П'яте тисячоліття до н.е. – період Дзьомон... Ось вони – гості з космосу у скафандрах аргонавтів під склом музейних полиць. А концепції про міграції народів, спричинені частими землетрусами, мене вже не переконують. Вірю лише очам своїм.

Бачити красу – це важливіше,
Аніж розуміти її – вчить сенсей.
Що у тебе за вікном?
Лише краса очищує від скверни –
Вчить сенсей.
Природа – ось істинне чистилище.

Культура почуття невід'ємна
Від змісту погляду нашого –
Вчить сенсей.
Ніколи не обминай квітку...

"В період Дойо

Погода така мінлива.
Бережіть себе" – лист друга.

Монах Кукай – творець японської писемності – у своєму трактаті "Всесвіт свідомості" (9 ст.) закликає нас пізнавати світ тут і зараз. Цей прагматизм запліднив японську націю.

Вдихання ароматів,
Споглядання перламутрів,
Уроки поезії,
Каліграфічний практикум,
Любовання першими квітами,
Гра на флейті.
Збирання гербарію,
Полювання на метеликів,
Таємні побачення,
Любовні послання,
Ритуали трапези,
Сон у "Павільйоні
Вечірньої Прохолоди" —
Це день вельможі періоду Хейан.

Розкішні шовкові шати,
Блискуча ріка волосся до п'ят,
Несмілива хода вздовж
"Галереї Місячного Сяйва"
І ледь вловимий аромат конвалій
У нічному повітрі —
Так вона з'являлась у снах Гендзі.

"Так що ж головніше:
Етика чи естетика?" —
Запитую я сенсея.
"Гармонія" – відповідає він.

Момояма – значить персиковий пагорб.
Саме тут стоїть замок Фусімі,

У якому ми бродили весняного ранку
У пору сливових дощів,
Сп'янілі від краси і кохання.

Пора хризантем
Наблизилась несподівано.
Ще дні такі спеклі, а у саду,
Ніби золота хмаринка
Проплива понад землею.
Це осінні квіти у ранковій росі
Вітають мене, всміхаючись.

Лише безкорисливість
Є індикатором людяності —
Вчить сенсей.
Я абсолютно згодна з ним,
Тільки ми називаємо це самопожертвою.

Найславетніший рьокан Кіото "Товарая" зустрів нас зимними протягами,
неопалюваними кімнатами, непривітними господарями.

Коли народ не боїться влади,
То прийде влада ще більша,
Це буде влада грошей,
Або інакше — демократія —
Вчить сенсей.

Нема біди важчої, аніж незнання, нема біди більшої, аніж недооцінювання противника,
нема біди примітивнішої, аніж пристрасті – вчить сенсей.

Музика звучить сьогодні
Скрізь і усюди,
А я потерпаю від ніжності,
Дивлячись з тераси готелю
На білих чайок понад пірсом,

Рибацькі сіті на березі.
Іграшкові човники у морі.
Срібний туман над далеким
Острівцем вдалині
І цю блакить, якій нема
Ні початку, ні краю.

Ми годуємо коропів
В Імператорському саду.
Наші руки поряд,
А усміхнені обличчя
Відбиваються у люстрі ставку.
Тепло. Тихо. Таємничо.
Це ритуал, що віщує щастя.
Візьми мене за руку. Не кажи нічого,
Я все прочитаю в озерах очей твоїх

Мені дев'ятнадцять. Ранок. Весняний дощ за вікном. Геніальний Григорій Гавриленко вчить мене заварювати японський чай – білі чаші, незвичний терпкуватий смак, ніжний аромат. Ці знання я пронесла скрізь усе своє життя. І тут у Японії остаточно переконалась – вони істинні.

Розпашілі після гарячого онсену, ми пірнаємо у прохолодні юкати і, заплющивши очі, витягуємось на запашних татамі³⁵. Хтось нечутно входить до кімнати і заварює чай. Знадвору долітають звуки цитри і аромат весняних нарцисів. Час зупинився...

Президент України роздивляється японські вулики у Тамагаві. Легко і обережно дістає соти, уважно повертає їх, милується досконалістю бджолоїної матриці. Старий японський професор нахилиється до мене і шепоче на вухо: "Тільки профі найвищого класу тримають соти у такій спосіб", – і аж світиться від захвату.

Сей Сьонагон пише:
"Государиня почала складати
Пісню-відповідь, а я в цей час
Милувалася нею – такою вона була гарною!"
Так само і я

Не могла відвести захоплених очей
Від її Величності Імператриці Мітіко,
Коли Вона простягла мені
Тонку і шляхетну руку
Під час прощання.

Перекладаю книгу
Її Величності Імператриці Мітко.
О, Боже! Яка ласка у кожному слові!
Ніби легкий метелик
Ніжно торкнувся щоки моєї.

Його Величність
Імператор Акіхіто
Розпитує про український чорноземи.
Про головне запитує...
Адже наш народ
З'явився у цьому світі,
Аби дарувати людям хліб.
Тому він не зник, не вмер, не загинув,
Тому пребуде вічно!

Сьогодні, ідучи алеєю
Старезних квітучих сакур
Вздовж Імператорського палацу.
Зрозуміла: "Розлук не існує..."

II

Весняна містерія

I.

Цей вірш для павлонії тільки для неї.
Мов хмара бузкова пливе по алеї,
Коли зацвітає це древо премиле.
Коли підійма пурпурові вітрила.
Коли розгортає свою парасолю,

Яка порятує й від зливи, й від болю.
О ні, недаремно на дереві цьому
Шукає притулок від блискавок грому
Птах щастя казковий, п'ятикольоровий...
<Згадали! Це феніксе, що знову і знову
Відродиться з попелу. Смерті нема.
Існує одвічна життя таїна.

Цей вірш для павлонії. Голосом цитри
Ночами вона розмовляє із вітром –
І все проминуле, як юна принцеса
Любила сидіти під дровом чудесним,
Наспівувать ніжно пісні Хітомаро,
Сповнені смутку, сповнені чару.
Тож квітни, павлоніє, в затінку саду,
Аби дарувать насолоду й розраду,
Аби переконувать нічно і денно:
Життя є безсмертне! Краса незнищенна!

II.
Я сутру ранку почитаю, і мантри ночі прошепчу.
Відправлю вас до Бодні-Гайя
Після весняного дощу
(Це все одно, що до Едему).
І там залишу назавжди.
Отак вирішують проблеми
Великодушні і святі.

III.
Розквітли вранці померанці
На схилах вічної гори.
Весни співці, моцартіанці!
Берись до пензля і твори!
Як сяє цвіт на темнім листі,
Не просто сяє, а гряде
Духмяне, чисте, променисте
Життя прекрасне й молоде!

IV

Нагоя рани всі загоїть,
Гріхи відпустить, стишить щем,
І наші душі, нас з тобою
Омиє праведним дощем.
Всю ніч, всю ніч ми проблукаєм,
Чи в небесах, чи на землі,
У цім, таким далекім краї,
Де всі щасливі й молоді.

Літня містерія

I.

Це свято зветься Танабата...
Його історія крилата.
Вона летить до зорь ясних
Де Альтаїр кохає Вегу,
Таку прекрасну і далеку,
Бо Шлях Чумацький поміж них.
Я так люблю цю пору літню,
Коли горять вогні досвітні
На тлі гліциній голубих

І бриз вологий з океану
Влетів до спальні і розтанув,
Неначе натомивсь і стих.
В цю ніч ми дивимось на небо,
Це ритуал, точніш, потреба
Душі, що рветься до небес.
Що не роби їй, а надходить
Ця мить, яка віками бродить
У нас в крові. Наш Божий хрест
Летить душею до небес!

II.

Теплий бриз коливає фіранку,
Я прокинулась. Шоста ранку.
За вікном океан. Синій простір.
Над вікном ластів'я – хоче в гості

Елегантне пташа в чорно-білім
В'є гніздечко під дахом на вілі,
Що стоїть на зеленому мисі,
Ніби в парку, а, може, у лісі

Це оселя славетного майстра.
Він назвав її "Біла айстра",
Бо вона потопає у квітах,
Ароматом легким оповита.
Я вдивляюсь у синь океану.
Яку назвати - блаженство, нірвана, -
Стан душі, що над цвітом цим ніжним
У молитві завмерла, мов Крішна.

III.

У фіолетовім тумані
Поміж гліциній молодих.
Ніким невпізнані й незнані
Ми пропливали повз горіх,
Повз клен розлогий, кущ азалій,
Ліхтарики й ліхтарі,
У фіолетовій нірвані
Ми танцювали до зорі.
Всю ніч звучав і сяяв зримо,
І шаленів оцей кураж:
Даль океану незглибима,
Священний острів Міядзіма
І скрипки голос невоситимий
Для нас с тобою і про нас.

Зимова містерія

I.

Від чортів, дурного ока,
Сказу, порчі і навроків,
Землетрусу, снігу, бурі,
Дійство "Сецубун мацурі"
Захистить не завтра - нині.
Вірять всі у цій країні.

Треба встати до світанку,
І умитися на ганку,
Випить чистої водиці,
З'їсти рису, як годиться,
І до храму поспішить –
Там юрба уже кипить.

Гонг звучить і барабани
Відбивають такт небавом
І процесія врочиста,
(В ній славетні люди міста),
Піднімається по сходах
На очах всього народу.
Зараз винесуть боби
І почнеться шал юрби.

Ці боби слід розкидати,
Нечисть виганять й лякати.
Люди будуть їх ловити,
Будуть ними хрумкотіти,
І сміятись, і гукать:
"Геть бо вся чортяча рать!!!"
Потім раді і веселі
Розійдуться по оселях,
Аби вірити весь рік:
"Щастя в домі! Чорт утік!"

II.

"Сецубун мацурі", при всій його гамірливості і жартівливості, свято істинно філософське. На початку лютого в Японії зустрічаються зима і весна, Інь і Ян, темне і світле, добре і зле, активне і пасивне, жіноче і чоловіче, сумне і веселе... Одним словом, зустрічаються віковічні начала існування нашого. Зустріч ця несе у собі колосальний фактор ризику, адже саме в цей час Зло має усі шанси перемогти Добро. От і приводять люди до храмів, аби гуртом підтримати сонце, красу, тепло, радість, наблизити їх Тріумф.

І справді, за кілька днів таки надходить весна, яскраво-рожево зацвітає слива, звучить сямісен і, які і сотні років тому, з вуст злітають прекрасні вірші. Так було, так є і так буде...

Вечірній променад навкруги палацу Акасака
Довкола палацу, і саду, і хору цикад,
Довкола озер і алей, і квітучих азалій довкола
Щовечора ми вирушаємо на променад.
О, як я люблю цю погідну і стишену пору.
Французьке бароко палацу нагадує нам
Версаль чи Шенбрунн, словом, рідну Європу, кохану
І кожного разу здається, що гурт кавалерів і дам
З'явитися може між сосен японських з туману.

Ось місяць зіходить, і місто стає голубим.
І ніч виростає, і світ огортає покровом,
І нота співуча, що має бурштинний відлив.
Звучить так щемливо мотивом якимсь колисковим.
Звучить і звучить в свіжій листі безсмертних плющів,
У вітах платанів, горіхів, каштанів і кленів,
У скрипі старезної брами вчувається спів,
Що нас не пускає і вабить, мов голос сирени.
Має владу минуле над нами допоки краса
Посилає нам код, котрий є насолода і тайна.
Все так просто, мій друже, і все так достоту звичайно.
Бо красу програмуєм не ми, а лише небеса.

Деякі особливості національних рибалок.

I.

В Ойсо, на самісінькому березі Тихого океану ми ловили форель дивними вудками, що нагадували довжелезні шести для стрибків. У купальних костюмах і крилатих капелюхах від сонця ми сиділи у білих фотелях довкруг басейну з прісною водою. Стояла немилосердна спека, бризу не було і тільки зимна сола, що її розносили час від часу офіціанти на срібних тацях, ненадовго охолоджувала наші спрагли тіла. Ми ловили форель і випускали її знову у басейн, ловили і випускали, ловили і випускали, ловили і випускали... Ми чинили так, як і всі інші рибалки – отримували насолоду від процесу. Хіба цього не досить?..

II.

І я згадала інше літо... Майже на вершині Говерли ми запікаємо у фользі щойно зловлену форель і буквально шаленіємо від запаху, що розливається по полонині. Потім нетерпляче, обпікаючи пальці, розгортаємо срібні пакуночку і випиваємо божественну

рідину з трав, лимону і соку риби, що утворилася під час запікання. Ніжне, пріснувате м'ясо просто тане у роті і до нього так, пасує трохи засухий ріслінг з Бахараху. Синьоокий гуцул вже вкотре освідчується мені у коханні. П'яно пахне черемха, лунає сміх, хтось заспіває про Галю, що несе воду. Такий собі типовий український пленер. Ну що ж, думаю я без найменшого жалю – усьому свій час...

Старий альбом

Фудзіта у Парижі. Дивний час,
Що досі раптом потрясає нас,
Давно минув. Одцвів, мов квіт конвалій.
Старий альбом тримаю у руках...
Сторінка перша... Хто це? Де це? Ах...
Пікассо і Фудзіта у Версалі.
Японець і француз...Який союз!
Який коктейль християнства і буддизму!
Ціє трохи "сюру", лірики, кубізму.

*Два грами монархізму й комунізму,
Ще трохи дадаїзму й еротизму
І цілий гурт прекрасних юних муз.
Старий альбом нам помахав крилом
Літ, що минули у кафе "Ротонда".
Змінився світ – не та богема й фронда.
І генія зі сонячним чолом
Уже нема. І позіхаю я
На Бієнале і на вернісажах,
Бо ностальгія, мов навроки вражі,
Любов'ю до Фудзіти спопеля.*

Сад трьох долин

1.
Сонячний день,
Ставок, човен на кілочку, ряска на воді. Пагода на схилі
Це — Санкейен.
2.
Хакуунтей. Весна. Вишня понад дахом,
Сьодзі відкрита наполовину, бачу кущ, форзиції...
А що ж там далі?

3.

Полудень, Тьосюкаку -
"Будинок, де насолоджуються осінню".
Пурпурове листя клена,
Місто через потічок.
Тиша.

4.

Бутсуден. Солом'яна стріха,
Вкрите мохом каміння.
Потемніле дерево підпор.
Лише п'ять сходинок.
Але вони ведуть до Бога.

5.

З-попід снігу
Де-не-де визирав
Сіре каміння стежок до Кімокуцу -
На нас чекає чайна церемонія.

6.

Таню Кано, Ясунобу Кано,,
Тсуненобу Кано, Чіканобу Кано,
Санраку Кано, Кої Кано, Кохо Кано...
Славетна родина митців, що віками працювали
На родину сьогуна.
Так формувалась єдність нації.

7.

Я впізнала цих гусей на скрінах
І зраділа їм, ніби давнім друзям.
Вперше ми зустрілись у кіотському
Храмі Дайтокудзі.

8.

Відвідувати Санкейен
Чотири рази на рік -
Навесні, восени, взимку, влітку...
Про більшу насолоду
Годі і мріяти...

9.

Цей сад створив Томітаро Хара, життєлюб і естет,
Прихильник муз і благодійник мистецтв, підприємець
І політик, філософ і поет. Ось пам'ятник йому –
Почорнілий від часу камінь під старезною сосною.
Красиво!

Свято мальви

Це свято мальви! Свято мальви!

Пурпурні строї розгортаймо,

Кафтани кольору зорі

Шовкові лопотливі шати

Даваймо швидше одягати –

Весна нова, пісні нові

Озався вітер із діброви

І спалахнула світанково

На кленах зелень молода.

І ніби в піні із мережив

Вони зітхають: "Обережно,

Яка ж довкруг краса свята!"

Так ніби віє прохолода

Від постаті того куродо,

Що зупинивсь перепочить

Неподалік від павільйону,

Бо, справді, дихає озоном

Вбрання смарагдове, а віть

Розквітлих квітів померанцю

Картині додавала глянцю.

Щаслива суєта святкова,

Різноголоса, кольорова

Біля палацу Сейрьоден.

Невдовзі вийде Імператор

У святі буде участь брати,

Дивитись танок сюннотен.

А потім співаки й поети

І піші люди, і карети

До храму вирушають в путь.
Придворні дами і міністри
Усі тримають мальви листя
І диво ждуть, і диво ждуть.
Там у святилищі, у Камо
Вони пройдуть крізь древню браму
І пронесуть свої дари.
І коні білі, як годиться.
Обійдуть храм, пройдуть повз крицю,
І повз прадавні вівтарі.

Зусибіч ритуал розкішний,
Тут море шовку — колір вишні
І колір поля, що за рогом.
А скільки мальви, скільки квіту,
Який теплом весни зігрітий.
Це все для вас, богині й боги.
І у ночі, коли поснули
Вже бачать сні, голос зозулі
Озветься, ніби з небуття.
Такий тремтливий, безневинний.
Непевний, кольору ожини...
І нагада: "Ця мить — твоя!"

¹Сенсей — вчитель

²Ханамі" милування цвітінням сакури

³Йокодзуна — вищий ранг у боротьбі сумо

⁴Дахьо — глиняний подіум для боротьби сумо

⁵Сансара — коло перероджень у буддизмі

⁶Сентя — чай надзвичайно високої якості з листя першого врожаю

⁷Юкімі — милування снігом

⁸Гінкго — вид одного з найпопулярніших дерев у Японії

⁹Кампай — японське "Будьмо!"

¹⁰Осеті — сет новорічних страв

¹¹Сямісен — старовинний струнний музичний інструмент

- ¹²Каннусі — синтоїстський священник
- ¹³Міко — храмова діва у синтоїстському святилищі
- ¹⁴Кайсекі — сет класичних японських страв, що подаються у найдорожчих японських ресторанах
- ¹⁵Кудзукірі — вид японської локшини; в регіоні Кансай подається як літній десерт
- ¹⁶Онсен — гаряче мінеральне джерело
- ¹⁷Рьокан — дорогий готель у національному японському стилі
- ¹⁸Майко — учениця гейші
- ¹⁹Емакімоно — сувій, що розгортається справа наліво
- ²⁰Какемоно — сувій з малюнком або віршем, який вішається у спеціальному декоративному алькові в традиційній японській кімнаті
- ²¹Сьодзі — розсувні паперові панелі у традиційному японському будинку
- ²²Нагадзюбан — вид спеціальної білизни, яка одягається під кімоно
- ²³Обі — спеціальний широкий пояс, яким підв'язується кімоно
- ²⁴Якудза — мафіозі
- ²⁵Бусідо — кодекс честі самурая
- ²⁶Вабі — стишена краса
- ²⁷Гета — дерев'яні японські сандалії
- ²⁸Юката — бавовняний літній одяг
- ²⁹Кінакомочі — солодощі зі соєвої пастки
- ³⁰Вакаме — морські водорості
- ³¹Хісяку — бамбуковий черпачок, який використовується під час чайної церемонії для набирання води
- ³²Кокоро — душа
- ³³Мочі — рисовий колобок
- ³⁴Ойран — куртизанка
- ³⁵Татамі — килимки з рисової соломи у традиційній японській оселі змiст